



gen in i missbruket blivit vanligare. Ungdomar som rekryteras den vägen har i allmänhet inte tung social belastning och vanligen bättre kontroll över sin konsumtion. Drivkrafterna tycks vara jakten på upplevelser, spänning och gemenskap, men också flykt från en otillfredsställande tillvaro. Avvikelserna utgörs av en undergrupp ungdomar med hög psyko-social belastning. De skiljer sig från andra ungdomar bland annat vad gäller föräldrarnas tillsynsförmåga, kulturell standard, ekonomisk och emotionell trygghet i hemmet. De är ofta svåra att hjälpa. Problemet är inte bara missbruket utan hela den livsstil och livssituation som kännetecknar dem och deras nätverk. Från positionen som »utanför» och chanslös ter sig en karriär inom den penningstarka narkotikavärlden också lockande.

Författarna menar att den unges förhållande till drogen från psykologisk synpunkt bäst kan beskrivas som en kärleksrelation. Drogen blir centrum i den unges värld, den står för stimulans, vitalisering och spänning, men även för trygghet och rutin. Den finns ständigt i tankarna. Man försöker göra slut med den, men den suger en tillbaka. Den låter sig inte avvisas, och relationen återupptas. En slutgiltig separation är smärtsam och uppslitande.

Denna metafor ger en utmärkt bild av de starka krafter som är involverade i missbruket och skapar respekt för den kroniske missbrukarens vända och ambivalens.

Kunskap saknas om prevention

Författarna menar att den nya ungdomskulturen är individualistisk snarare än kollektiv, och att kunskap om detta måste styra det preventiva arbetet. Det är svårt att finna framgångsrika nordiska preventionsprogram. En viss optimism speglas dock i amerikanska studier. Det saknas dock fortfarande en systematisk kunskap om vilka preventiva åtgärder som fungerar för vilka ungdomar och under vilka betingelser. Breda generella kampanjer för att påverka ungdomars attityd till narkotika tycks inte vara effektiva om de inte följs upp genom intensiv påverkan i direktkontakt då ungdomarnas brist på förtroende för myndigheter tycks spela in. Utöver information om drogers verkningar förordar författarna interaktiva modeller som påverkar självkänsla, trivsel i skolan och grundläggande sociala färdigheter för att påverka ungdomar i riskzo-

nen, samt breda socialpolitiska satsningar för att hålla ner ungdomsarbetslöshet och utslagning i skolan.

Boken alltför allmän för professionella

Skriften är välskriven, översiktlig och vederhäftig och värdefull för envar som är intresserad av »the state of the art» vad gäller kunskap om ungdom och narkotikamissbruk. För den som arbetar med missbrukare är den dock för allmän – där behövs kännedom om den lokala situationen i nuläget. •

Inre bilder ges liv på scenen

Hans Berglind. **Skapande ögonblick. Psykodrama och sociodrama.** 219 sidor. Stockholm: Cura, 1998. ISBN 91-89091-02-7.

Recensent: Björn Wrangsjö, överläkare i barn- och ungdomspsykiatri, S:t Görans sjukhus, Stockholm.

Psykodrama är en metod som bygger på att en människas inre bilder ges liv på en scen. Den kan användas för pedagogiska syften, för att utveckla sig själv i sitt samspel med andra, för handledningssituationer och inte minst för psykoterapeutiska syften.

Arbete bedrivs i grupp med varierande antal medlemmar beroende på situation och syfte. Psykodrama-regissören/terapeuten hjälper huvudpersonen att i gruppen rekrytera medagerande som får hjälp att finna rolltolkningar som för huvudpersonens undersökande och bearbetande process vidare. Psykodrama finns även som teknik inom musikerterapi, där olika instrument får »ge röst» åt individuella roller och karaktärer. När dramat fokuseras på gemensamma problem t ex i subgrupper, kallas det sociodrama.

Teori och tillämpning

I »Skapande ögonblick», redigerad av Hans Berglind, professor i psykosocialt arbete, redovisas psykodramats teori, begreppsapparat och tillämpning i skilda sammanhang: arbete med psykosomatisk problematik, med barn och

ungdomar, i handledning, i organisationer, i teaterarbete.

»Skapande ögonblick» innehåller de första texterna om psykodrama av svenska författare, om man bortser från en kort introduktion av Ragnar Schultze för mer än 40 år sedan. Den läsare som är obekant med psykodrama får av barn- och ungdomspsykiatern Lars Tavon en god översikt över tillvägagångssättet, genom hans skildring av arbetet i en halvöppen psykodragrupp med tio personer som träffats tre timmar i veckan. Han och Ingrid Göransson beskriver också psykodramats utveckling och dess begreppsvärld.

Av störst intresse för specialister

Vissa avsnitt i boken har särskild relevans för allmänpsykiater liksom för barn- och ungdomspsykiater. Göran Högberg, också han barnpsykiater beskriver hur metoden kan användas såväl i lekterapi, som i individualterapi med tonåringar och i familjearbetet. Judith Tešzry redovisar ett fall ur en grupp med psykosomatiska symtom.

Boken är lättillgänglig och åskådlig med ett flertal vinjetter från psykodramats och sociodramats tillämpningsområden. Även om boken är av störst intresse för specialisten, riktar den sig till var och en som är intresserad av hur psykisk utveckling växer ur mänskliga möten i grupp. •

Läkartidningen väljer böcker och recenserar

Läkartidningens bokredaktion får då och då in recensioner som kommit till genom att författare eller utgivande förlag, särskilt läkemedelsföretag, vidtalat en läkare att anmäla boken. Sådana recensioner tackar redaktionen nej till. Bokredaktionen väljer ut de böcker som skall anmälas och vidtalar skribenter.

Vi välkomnar tips om nya utländska böcker som är av stort värde för Läkartidningens läsekrets – men tag kontakt med bokredaktionen innan du skriver någon anmälan spontant! Risken för dubbelarbete är stor.

Med hänsyn till det begränsade utrymme som finns för bokanmälningar recenserar Läkartidningen normalt inte skrifter som har anknytning till marknadsföring av företag eller produkter. Om sådant material ger anledning till välgrundad kritik kan den framföras i tidningens debattspalter.